

**การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบ้านดุง 1
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3**

**School administration based on the principles of good governance by school
administrators of Ban Dung 1 Group under the Office of Udon Thani Primary
Educational Service Area 3**

ปัทมา ศรีเพ็ง^{1*}, ชาริ มณีศรี², สมหมาย สร้อยนาคนพงษ์³
Pattama Sripeng^{1*}, Chari Maneesri², Sommai Soinakpong³

^{1,2,3}หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี

^{1,2,3}Master of Education Program in Educational Administration, Ratchathani University, Udon Thani Campus

Corresponding author's e-mail: twannasawart1234@gmail.com^{1}

Received: December 2, 2024

Revised: December 27, 2024

Accepted: January 19, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และ
แนวทางพัฒนาการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบ้านดุง 1 เป็นวิจัย
เชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 118 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ได้แก่ สุ่มแบบแบ่งชั้น
ตามสัดส่วน แล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรง (IOC) ระหว่าง .67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90 สถิติที่ใช้ใน
การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหาร
สถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบ้านดุง 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจาย
ตัวน้อย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หลักการมีส่วนร่วม รองลงมา คือ หลักความ
โปร่งใส และหลักนิติธรรม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักประสิทธิภาพ 2) แนวทางพัฒนาการบริหารงานสถานศึกษา
ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบ้านดุง 1 สามารถดำเนินการดังต่อไปนี้ ควรการมีมาตรการการ
รายงานผลโครงการ/กิจกรรมที่ชัดเจน และพัฒนาระบบการรายงานผลผ่านออนไลน์ที่สะดวก ง่ายต่อการใช้งาน และ
ปลอดภัย การกำหนดระยะเวลาการรายงานที่เหมาะสม ควบคู่ไปกับการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ จะช่วย
ให้การรายงานผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ สามารถติดตามและประเมินผลได้อย่างต่อเนื่อง รวดเร็วและมี

ความถูกต้อง ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนด้านงบประมาณ การจัดการภาระงานให้เหมาะสม และส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอดความรู้จากการเข้าร่วม กิจกรรม ซึ่งจะช่วยให้บุคลากรได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ควรมีการสนับสนุนด้านงบประมาณ การจัดการ ภาระงานให้เหมาะสม และการส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอดความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งจะช่วยให้บุคลากร ได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และควรบริหารงานด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์ และยึดมั่นในคุณธรรม ซึ่งจะ ช่วยสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับจากบุคลากรในสถานศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, หลักธรรมาภิบาล, ผู้บริหารโรงเรียน

Abstract

This research was to study level of school administration and development guidelines according to the principles of good governance of Ban Dung 1 Group. This is quantitative research. A sample group of 118 people was drawn from multi-stage sampling as proportional stratified sampling. The research instrument was a 5-level questionnaire with an IOC between 0.67–1.00 and a reliability of 0.90. Statistical analysis used frequency, percentage, mean and standard deviation. The research findings revealed that: 1) The school administration according to good governance principles in the Ban Dung 1 group overall was at a high level, with low dispersion. When considering individual aspects, it was found that the aspect with the highest average was the participation, followed by the transparency and the rule of law. The aspect with the lowest average was the efficiency. 2) The development guidelines of school administration according to good governance principles in the Ban Dung 1 group were as follows: There should be clear measures for reporting activity results and the development of a convenient online reporting system. Appropriate reporting timelines should be set, coupled with the implementation of information technology systems. An effective internal audit committee should be established. The committee potential should continuously development. There should be appropriate budget support and the workload should manage appropriately. To encourage knowledge sharing via activities led to continuous self-development for personnel. Operations should be carried out with transparency, honesty, and adherence to ethical principles.

Keywords: school administration, good governance principles, school administrators

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหารงานของรัฐ และรัฐบาลทั้งในและต่างประเทศ โดยทั่วไปในปัจจุบัน ได้เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว กว้างขวางต่อเนื่อง เพราะผลมาจากความทันสมัยด้านเทคโนโลยีการ สื่อสาร มีการสื่อสารข่าวสารสู่ประชาชนเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และสภาพแวดล้อมในยุคโลกาภิวัตน์ก็เปลี่ยนแปลงไป อย่างรวดเร็วเช่นกัน ดังนั้น การปรับเปลี่ยนบทบาทของสังคม โดยนำหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี (good governance) หรือหลักธรรมาภิบาลมาใช้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนโดยรวม และ สังคมไทยขับเคลื่อนไปกับระบบการบริหารงานที่ทำให้เกิดเข้มแข็งเพียงพอที่จะแข่งขันกับต่างประเทศได้อย่าง มีประสิทธิภาพ ช่วยให้ประเทศชาติมีความสงบสุข และพัฒนาอย่างรวดเร็วและยั่งยืนต่อไป (ทิวากร แก้วมณี, 2559) หลักธรรมาภิบาลจัดเป็นหลักธรรมที่ใช้ในการบริหารงานในองค์กร และผู้บริหารมีความสนใจนำไปบริหารจัดการ องค์กรแทนการสนใจเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมดังแต่ก่อน เพราะกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจมีความสำคัญ

กระทบถึงกัน การติดต่อสื่อสาร การดำเนินกิจกรรมในที่หนึ่งมีผลกระทบต่ออีกที่หนึ่ง การพัฒนาเรื่องของการเมือง การปกครองได้มุ่งไปด้านการบริหารจัดการที่ดี จึงเข้ามาเป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญ และเริ่มมีการนำไปปฏิบัติกันมากขึ้น (ธงชัย คล้ายแสง, 2562) กระแสของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เกิดขึ้นในประเทศไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ประกอบการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลายครั้งในประเทศไทย มีการนำคำว่า ธรรมาภิบาลมากล่าว ด้วยเหตุที่ผู้ปกครองผู้มีอำนาจมิได้ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล จนทำให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมือง ดังนั้น คำว่า ธรรมาภิบาล จึงมีความสำคัญมากขึ้นครอบคลุมกว้างขวาง ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหาร โดยสาระของหลักธรรมาภิบาล คือ การทำให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม ยุติธรรม โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เชิงประสิทธิผล เพื่อสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคม ภาครัฐต้องมีการปฏิรูปบทบาทหน้าที่ทัศนคติ ค่านิยม และวิธีการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐโดยถือประโยชน์ของประชาชนเป็นจุดมุ่งหมายในการทำงาน และสามารถทำงานร่วมกับประชาชนและหน่วยงานอื่นได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ หลักธรรมาภิบาลยังเป็นมรดกของประชาธิปไตยซึ่งประชาธิปไตยเป็นหลักการที่มีความเชื่อว่า เป็นระบอบการเมืองที่ดีที่สุดก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศ หลักธรรมาภิบาลจึงถอดจากบทเรียนความสำเร็จของประเทศประชาธิปไตย หรือแม้แต่มรดกขององค์กรเหนือชาติตะวันตก ซึ่งเป็นหลักการที่นำมาใช้ในการบริหารงาน และการปฏิบัติงานเพราะหลักธรรมาภิบาลสามารถช่วยสร้างสรรค์ ส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ มีผู้บริหารควบคุม กำกับ ดูแลให้การดำเนินงานของบุคลากรมีการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ให้การปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทุกคนเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษาในการบริหารสถานศึกษาผู้บริหาร และบุคลากรจะต้องนำหลักการต่าง ๆ มาบูรณาการร่วมกัน เพื่อปรับใช้ในการบริหารและการดำเนินงาน แต่หลักการที่ขาดไม่ได้เลย คือ การใช้หลักคุณธรรม ซึ่งครอบคลุมจุดหมายของหลักธรรมาภิบาลเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม มีความโปร่งใส การทำงานเกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด อันจะส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพ หากการศึกษามีคุณภาพ ย่อมเป็นที่แน่นอนว่าเยาวชนต้องมีคุณภาพตามไปด้วย เพราะมาตรฐานการศึกษาเป็นวัฒนธรรมที่มนุษยชาติประดิษฐ์ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาศักยภาพของพลเมืองให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมพึงประสงค์ ซึ่งสังคมจำเป็นต้องมีการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อเป็นกลไกในการรักษาคุณภาพของพลเมือง (นณริฏ พิศลยบุตร, 2558)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ภายใต้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยยึดหลักปฏิบัติตามข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) แต่จากการปฏิบัติงานพบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในสถานศึกษายังประสบปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่เรื่องหลักฐานที่แสดงถึงความผิดปกติ เช่น เอกสารสัญญา ใบเสร็จรับเงิน ใบเสนอราคา พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อตำแหน่ง และการไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ทั้งที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ได้มีนโยบายรวมถึงการจัดการอบรมให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาได้นำหลักและแนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการดำเนินงานมากขึ้นแล้ว แต่บุคลากรบางส่วนยังไม่ได้นำหลักการดังกล่าวมาปรับใช้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้การปฏิบัติงานเกิดปัญหาและข้อขัดแย้ง อาจส่งผลไปถึงคุณภาพของการศึกษาต่ำลงด้วย ซึ่งในปัจจุบันพบว่าโรงเรียนกลุ่มบ้านดุง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ยังมิได้กำหนดแผนการดำเนินการและโครงการ เพื่อบริหารการบ้านเมือง และการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลอย่างจริงจัง อีกทั้งในการปฏิบัติงานบางขั้นตอนมีการทำงานที่ซ้ำซ้อน ส่งผลให้

การดำเนินงานกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ซึ่งอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3, 2566)

จากเหตุผลและปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบ้านดุง 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เพื่อศึกษาถึงการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษานำหลักธรรมาภิบาล มาปรับใช้เพื่อการพัฒนาประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างสังคมที่สงบสุข และยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบ้านดุง 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบ้านดุง 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

การทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาและหลักธรรมาภิบาล สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา สัมมา ธรณีย์ (2560) ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร นอกจากนี้ยังเป็นการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพ (ยุทธนา เกื้อกุล, 2560)

ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ในการบริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาของสังคมและประเทศชาติ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารในการกำหนดแบบแผนและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันดำเนินการ อำนวยให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องและมีคุณภาพ (สัมมา ธรณีย์, 2560) นอกจากนี้การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อการผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพ ซึ่งจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของสังคมและประเทศชาติ (ยุทธนา เกื้อกุล, 2560)

ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษาโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 4 ด้านหลัก ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารงานทั่วไป (สัมมา ธรณีย์, 2560)

ความหมายของหลักธรรมาภิบาล หมายถึง แนวทางการจัดระเบียบและบริหารจัดการที่ดีขององค์กร โดยยึดมั่นในหลักการ 6 ประการ คือ นิติธรรม คุณธรรม โปร่งใส มีส่วนร่วม รับผิดชอบ และประสิทธิภาพ (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542, 2542) เป็นการปกครองที่ยึดหลักนิติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และคำนึงถึงความเป็นธรรม

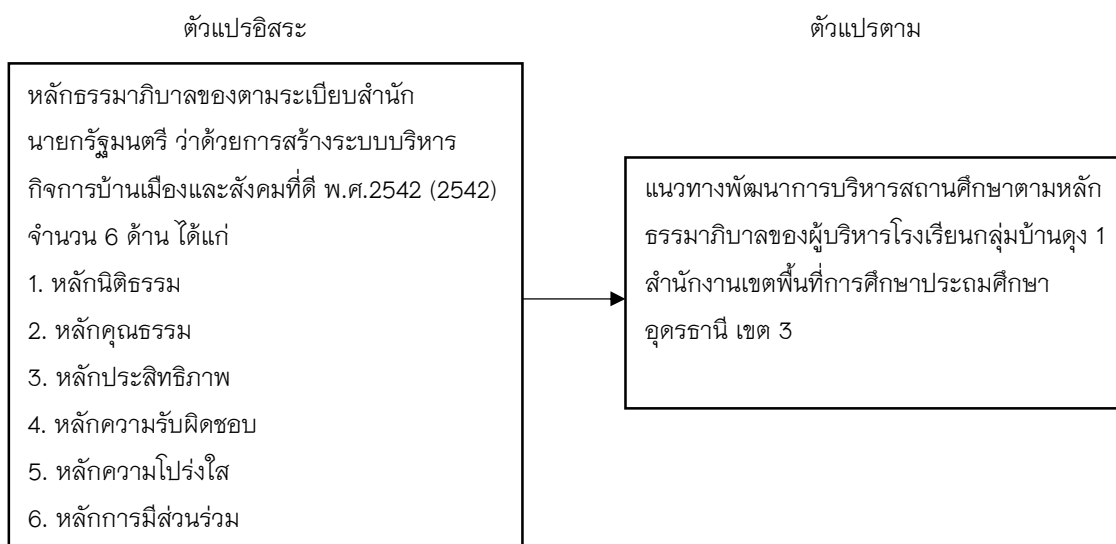
ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลมีความสำคัญในหลายด้าน ได้แก่ เป็นรากฐานของสังคมที่โปร่งใส ยุติธรรม และประชาชนมีส่วนร่วม ช่วยป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ส่งเสริมการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และเป็นหน้าที่ของทุกคน ซึ่งองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการ

สร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (2542) ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลไว้ 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักประสิทธิภาพ หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส และหลักการมีส่วนร่วม

โดยสรุป การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางการบริหารจัดการที่ยึดมั่นในหลักการสำคัญ 6 ประการ ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน ส่งเสริมความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสร้างความรับผิดชอบต่อสาธารณะ เพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและสร้างสังคมที่มีคุณภาพ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ได้ศึกษาตามแนวคิดหลักธรรมาภิบาลของสำนักนายกรัฐมนตรี (2542) จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักประสิทธิภาพ 4) หลักความรับผิดชอบ 5) หลักความโปร่งใส และ 6) หลักการมีส่วนร่วม สามารถแสดงได้ตามภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยผสมวิธี (mixed methods research) โดยการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ส่วนการศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบ้านดุง 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีรายละเอียดการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 1 จำนวน 242 คน จำแนกเป็น ข้าราชการครู จำนวน 181 คน ครูผู้ช่วย จำนวน 31 คน พนักงานราชการ (ครู) จำนวน 1 คน และครูอัตราจ้าง จำนวน 29 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 1 จำนวน 152 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (1970) ทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ได้แก่ สุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน

(proportional stratified random sampling) จำนวนประชากรของครู แล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยการจับสลาก จำแนกได้ ดังนี้ ข้าราชการครู จำนวน 114 คน ครูผู้ช่วย จำนวน 19 คน พนักงานราชการ (ครู) จำนวน 1 คน และครูอัตราจ้าง จำนวน 18 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยแบบสอบถามที่พัฒนาจากการศึกษา เอกสารงานวิจัยและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นตรวจรายการ (checklist) มีจำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบ้านดุง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มี 6 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 30 ข้อ ประกอบด้วย ดังนี้ 1) หลักนิติธรรม จำนวน 5 ข้อ 2) หลักคุณธรรม จำนวน 5 ข้อ 3) หลักความรับผิดชอบ จำนวน 5 ข้อ 4) หลักความโปร่งใส จำนวน 5 ข้อ 5) หลักการมีส่วนร่วม จำนวน 5 ข้อ และ 6) หลักประสิทธิภาพ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบ้านดุง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์รวบรวมข้อมูลจากสำนักบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี

3.2 ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบ้านดุง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3.3 ดำเนินการโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google form เก็บข้อมูลจากตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งจะได้รับทางอีเมลตอบกลับมา 118 ชุด คิดเป็นร้อยละ 77.63 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละด้านที่มีค่าน้อยที่สุด นำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เพื่อขอทราบแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบ้านดุง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบ้านดุง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบตรวจรายการ วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ และร้อยละ

4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบ้านดุง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ทั้ง 6 ด้าน จำนวน 30 ข้อ มีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 วิเคราะห์แบบสอบถามรายข้อโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปแล้วหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นภาพรวมและรายด้าน นำผลการวิเคราะห์มาแปลความหมายตามแนวคิดของเบสท์และคาห์น (Best & Kahn, 1998) ต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.4 วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากผลการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เพื่อหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบ้านดุง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบ้านดุง 1 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 1 การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบ้านดุง 1 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ลำดับ	การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
1	หลักคุณธรรม	4.22	.41	มาก
2	หลักนิติธรรม	4.34	.50	มาก
3	หลักประสิทธิภาพ	3.93	.57	มาก
4	หลักภาวะรับผิดชอบ	4.28	.54	มาก
5	หลักความโปร่งใส	4.37	.56	มาก
6	หลักการมีส่วนร่วม	4.71	.45	มาก
ภาพรวม		4.32	.51	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบ้านดุง 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .51) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หลักการมีส่วนร่วม รองลงมา คือ หลักความโปร่งใส และหลักนิติธรรม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักประสิทธิภาพ

แนวทางพัฒนาด้านหลักประสิทธิภาพจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน มีดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายผู้รับผิดชอบหลักในการติดตามและรวบรวมรายงานผลจากผู้ดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีระบบการรายงานผ่านออนไลน์ที่สะดวกและปลอดภัย เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเสนอรายงาน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรติดตามความคืบหน้าของการรายงานผลอย่างสม่ำเสมอ และแจ้งเตือนผู้รับผิดชอบล่วงหน้าก่อนถึงกำหนดส่ง

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่ม บ้านดุง 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 สามารถอภิปรายผลได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบ้านดุง 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หลักการมีส่วนร่วม รองลงมา คือ หลักความโปร่งใส และหลักนิติธรรม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักประสิทธิภาพ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นผลมาจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่ นโยบายและการสนับสนุนจากภาครัฐที่มีการผลักดันด้านธรรมาภิบาลอย่างจริงจังและจัดอบรมพัฒนาผู้บริหาร ความตระหนักของผู้บริหารที่เข้าใจความสำคัญและมุ่งมั่นนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ การมีระบบประเมินและตรวจสอบทั้งภายในและภายนอก การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการตรวจสอบและพัฒนา การพัฒนาระบบและกระบวนการโดยนำเทคโนโลยีมาใช้และปรับปรุงการทำงาน การเกิดวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความโปร่งใสและความรับผิดชอบ การมีแรงจูงใจและการยอมรับผ่านการให้รางวัลและสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีระหว่างโรงเรียนซึ่งทั้งหมดนี้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับกมล พึ่งดวง (2560) ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสุพรทิพย์ ไทรทองคำ และคณะ (2562) พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดย ภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับปริญญญา ยกพล (2563) ดำเนินการวิจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับทัศนีย์ วิวัฒน์ขานนท์ (2563) พบว่า การใช้ธรรมาภิบาลในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และรุ่งทิพา กมล (2563) พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษาเครือข่ายที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

- 1) หลักประสิทธิภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะมีการวางแผนการใช้งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และทรัพยากรบุคคลอย่างรอบคอบ ติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากรอย่างสม่ำเสมอ และนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกและลดขั้นตอนการทำงาน และควรมีมาตรการการรายงานผลโครงการ/กิจกรรมที่ชัดเจน และพัฒนาระบบการรายงานผลผ่านออนไลน์ที่สะดวก ง่ายต่อการใช้งาน และปลอดภัย

สอดคล้องกับกมล พึ่งดวง (2560) พบว่า หลักประสิทธิภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับทัศนีย์ วิวัฒน์ขานนท์ (2563) พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา หลักประสิทธิภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) หลักนิติธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการและจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและ เกิดประสิทธิผลสูงสุด และควรกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายปฏิบัติของบุคลากรโดยเสมอภาคนั้น จำเป็นต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายอย่างทั่วถึง มีการบังคับใช้อย่างเสมอภาคและเคร่งครัด รวมถึงมีการทบทวนและปรับปรุงระเบียบอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับจากบุคลากรทุกระดับ สอดคล้องกับกมล พึ่งดวง (2560) พบว่า หลักนิติธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสุพรทิพย์ ไทรทองคำ และคณะ (2562) พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ หลักนิติธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับทัศนีย์ วิวัฒน์ขานนท์ (2563) พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา หลักนิติธรรมภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับรุ่งทิศา กมล (2563) พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษาเครือข่ายที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 หลักนิติธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3) หลักคุณธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งในกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ จึงส่งผลให้สถานศึกษามีหลักธรรมาภิบาล ด้านคุณธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับสูง และควรบริหารงานด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์ และยึดมั่นในคุณธรรม ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับจากบุคลากรในสถานศึกษา สอดคล้องกับสุพรทิพย์ ไทรทองคำ และคณะ (2562) พบว่า หลักคุณธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับทัศนีย์ วิวัฒน์ขานนท์ (2563) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา หลักคุณธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับรุ่งทิศา กมล (2563) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา เครือข่ายที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 หลักคุณธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4) หลักความรับผิดชอบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักในความรับผิดชอบของผู้บริหารและบุคลากร พร้อมทั้งการติดตามและกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรับผิดชอบต่อหน้าที่ และควรกำหนดระยะเวลาการรายงานที่เหมาะสม ควบคู่ไปกับการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จะช่วยให้การรายงานผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ สามารถติดตามและประเมินผลได้อย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว และมีความถูกต้อง สอดคล้องกับกมล พึ่งดวง (2560) พบว่า หลักความรับผิดชอบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสุพรทิพย์ ไทรทองคำ และคณะ (2562) พบว่า หลักความรับผิดชอบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับทัศนีย์ วิวัฒน์ขานนท์ (2563) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา หลักความรับผิดชอบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับรุ่งทิศา กมล (2563) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษาเครือข่ายที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 หลักความรับผิดชอบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5) หลักความโปร่งใส ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุนให้เกิดความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีการรับฟังความคิดเห็น และทำให้การบริหารงานมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น และควรตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพที่ประกอบด้วยภาคีคณะกรรมการที่มีความเชี่ยวชาญ การพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการอย่างต่อเนื่อง และการให้ความสำคัญกับข้อเสนอแนะเพื่อ

นำไปปรับปรุงการบริหารงาน สอดคล้องกับกมล พึ่งดวง (2560) พบว่า หลักความโปร่งใส ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสุพรทิพย์ ไทรทองคำ และคณะ (2562) พบว่า หลักความโปร่งใส ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับทัศนีย์ วิวัฒน์ขานนท์ (2563) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนภัทรวิทยานวิทยา หลักความโปร่งใส ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับรุ่งทิศา กมล (2563) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 หลักความโปร่งใส ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

6) หลักการมีส่วนร่วม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเห็นถึงการสร้างโอกาสในการมีส่วนร่วม รับฟังความคิดเห็น และนำข้อคิดเห็นมาปรับปรุงพัฒนา การดำเนินงานอย่างจริงจัง และควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ การจัดการภาระงานให้เหมาะสม และการส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอดความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งจะช่วยให้บุคลากรได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และทำให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับกมล พึ่งดวง (2560) พบว่า หลักการมีส่วนร่วม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับทัศนีย์ วิวัฒน์ขานนท์ (2563) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนภัทรวิทยานวิทยา หลักการมีส่วนร่วม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

การบริหารงานหลักประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน ประกอบด้วย การถ่ายทอดยุทธศาสตร์และเป้าหมายให้บุคลากรทราบ การบริหารจัดการด้วยความรับผิดชอบและมอบหมายงานชัดเจน การดำเนินงานที่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้ใช้บริการเป็นหลัก การรายงานผลการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและมีคณะกรรมการพิจารณา การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบและข้อบังคับ การจัดโครงสร้างการบริหารงานและระบุนโยบายของบุคลากรชัดเจน การมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่บุคลากรพร้อมใจปฏิบัติตาม การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นและชุมชน และการตัดสินใจเรื่องสำคัญโดยใช้ฉันทามติ ในขณะเดียวกันก็พบปัญหาสำคัญในการบริหารงานตามหลักประสิทธิภาพ เช่น การบริหารไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ การปฏิบัติงานไม่ทันกำหนดเวลา การมอบหมายงานไม่ตรงกับความถนัดของบุคลากร การขาดการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงาน ความแตกต่างในหลักการบริหารของผู้บริหารแต่ละคน กระบวนการสรรหา/เลือกสรรบุคลากรขาดความโปร่งใส และผู้บริหารบางส่วนขาดความเมตตา ความเสมอภาค และการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งองค์ความรู้ใหม่นี้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพการบริหารงานที่มีทั้งจุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนา สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหาร และเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หลักประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการรายงานผลอย่างทันสมัย

1.2 หลักนิติธรรมผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษากฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดรอบคอบ

1.3 หลักคุณธรรมผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรสามารถสอบถาม ให้ความคิดเห็น หรือร้องเรียนได้

1.4 หลักความรับผิดชอบผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดทำรายงานอย่างถูกต้อง

1.5 หลักความโปร่งใสผู้บริหารสถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการจากบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีความเป็นกลาง

1.6 หลักการมีส่วนร่วมผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์รวมถึงการจัดสรรเวลาให้เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลการบริหารงานของหน่วยงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

2.2 ควรทำการศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการรายงานผลด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศภายใต้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กมล พึ่งดวง. (2560). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิวากร แก้วมณี. (2559). *ธรรมาภิบาล*. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- ทัศนีย์ วิวัฒน์ขานนท์. (2563). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 11(1), 1-16.
- ธงชัย คล้ายแสง. (2562). หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(2), 177-188.
- นณริฏ พิศลยบุตร. (2558). 'ความเหลื่อมล้ำ' ทางการศึกษาของไทย. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ). <https://tdri.or.th/2015/08/kt37/>.
- ปริญญา ยกพล. (2563). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุทธนา เกื้อกูล. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ระเบียบว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542. (2542, 10 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอนที่ 63 ง. หน้า 24-31.
- รุ่งทิพา กมล. (2563). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 4(3), 358-367.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2567 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3. สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://www.udonthani3.go.th/api/f/6e08716c-f07d-443b-ae70-5b1c53f39466.pdf>.
- สุพรทิพย์ ไทรทองคำ, วีระยุทธ ชาดะกาญจน์ และสร้อยญา แสงอัมพร. (2562). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์*, 11(1), 91-99.
- สัมนา รณินธ์. (2560). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.